

Filosofie „první“ (nově pojatá)

Aristotelés vydělil z veškeré filosofie tři disciplíny (řikal jim „teoretické“) jako základní, resp. jako představující tzv. první filosofii (*proté filosofia*). Pochopitelně si musíme položit otázku, zda to má i pro naše pojetí filosofie nějakou závažnost, či zda to musíme také v nějaké podobě převzít a akceptovat. Pokud ano, je na první pohled zřejmé, že z oněch tří Aristotelem jako „základní“ pojatých disciplín nám dnes zůstává pouze jediná, totiž „fysika“, a to jakožto disciplína, jejímž oborem je „mnohé“, které se „pohybuje“, tj. mění. Ostatní dvě disciplíny nepadají v úvahu, protože se podle Aristotela zabývají tím, co „se nehýbe“, tedy je neměnné. „Matematiku“ by jistě bylo možné pojmout jako významnou vědu, která se zabývá tím, co se nemění, ovšem jen pokud bychom do jejího oboru zahrnuli čísla (a vztahy mezi čísly), a také geometrické (a stereometrické atd.) útvary; nicméně matematika už dávno tyto meze překročila, protože se stále víc zabývá nejrůznějšími typy pohybů. Co je však nepochybné, je obrovská změna v tom, jak je matematika chápána a jak sama sebe chápe; na první pohled ztrácí charakter filosofie. Ještě zřetelněji se ukazuje jako filosoficky nemožná ona podle Aristotela nejvyšší disciplína, totiž theologie. „Bůh“, které je naprosto nehybný (je tedy „ryzím předmětem“), je vlastně mrtvý.

(Písek, 111002-2.)